

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

KBF.410.1.5.2024

Pani
Magdalena Pietrzak
Szef Krajowego Biura Wyborczego
Krajowe Biuro Wyborcze
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krajowe Biuro Wyborcze, ul. Wiejska 10, 00-902 Warszawa (dalej także: KBW)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Pietrzak, Szef Krajowego Biura Wyborczego od 3 marca 2018 r. ¹
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów
Kontrolerzy	Agnieszka Szymaniak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KBF/34/2024 z 10 stycznia 2024 r. Anna Patyńska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KBF/33/2024 z 10 stycznia 2024 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli: tom I str. 1-4)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 11 – Krajowe Biuro Wyborcze oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa.</p> <p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– realizacja wydatków budżetu państwa,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy o finansach publicznych³ (dalej: ufp), w tym:<ul style="list-style-type: none">a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłacanych z budżetu państwa w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze. <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.</p>
Zakres kontroli	<p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none">– analizy realizacji wydatków budżetu państwa,– kontroli prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,– kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw celowych,

¹ Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 21 lutego 2018 r. w sprawie powołania Szefa Krajowego Biura Wyborczego na kadencję w latach 2018-2025.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

³ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.).

- kontroli prawidłowości dokonanych blokad planowanych wydatków,
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań i stosowanych przez dysponenta mechanizmów kontroli zarządczej w tym zakresie,
- analizy podejmowanych przez dysponenta działań nadzorczych nad wykonaniem budżetu państwa przez podległe jednostki finansowane w ramach części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2023 r. przez Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Koszalinie, Nowym Sączu i Olsztynie.

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze.

Uzasadnienie oceny ogólnej W toku wymienionych wyżej działań kontrolnych w żadnym z obszarów wskazanych przy opisie celu i zakresu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wydatki przeznaczono na realizację zadań statutowych jednostki, zgodnie z planem finansowym oraz z zasadami gospodarki finansowej określonymi w ufp i aktach wykonawczych, co stwierdzono na podstawie kontroli 35% wydatków centrali Krajowego Biura Wyborczego, stanowiących 2,1% zrealizowanych wydatków budżetu państwa w części 11. Zbadane postępowania o udzielenie zamówienia publicznego były prowadzone zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁵ (dalej: *upzp*) i uregulowaniami wewnętrznymi.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie roczne sprawozdania budżetowe za 2023 r. oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2023 r. sporządzone przez dysponenta części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań, które zostały przygotowane terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Szef Krajowego Biura Wyborczego prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 11, według zasad określonych w art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2021 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej, stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r., kontrola dochodów budżetowych w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W 2023 r. dochody budżetowe w części 11 wyniosły 41,9 tys. zł i były ponad czterokrotnie wyższe od kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2022 r. (10 tys. zł)⁷. Dochody te były na podobnym poziomie jak w roku poprzednim (46,3 tys. zł).

Na koniec 2023 r., według sprawozdania rocznego Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, w części 11 nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty. Na koniec 2022 r. należności wynosiły 0,1 tys. zł.

(akta kontroli: tom I str. 50, 56, 383-384)

OBSZAR 2. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 11 wyniosły 449 097,9 tys. zł, tj. 77,9% planu po zmianach, a w porównaniu do wykonania w roku poprzednim były wyższe o 359 978,5 tys. zł, tj. o 403,9%. Wzrost wydatków budżetu państwa w części 11 wynikał z poniesienia w 2023 r. znacznych wydatków na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w kwocie 346 251,5 tys. zł oraz referendum ogólnokrajowego w kwocie 10 243,2 tys. zł, w tym przez centralę KBW odpowiednio 7256,2 tys. zł na organizację wyborów parlamentarnych oraz 743,9 tys. zł na referendum. Wydatki centrali KBW wyniosły 27 101,1 tys. zł, tj. 86,5% planu po zmianach. Były one wyższe od wydatków poniesionych w 2022 r. o 38,6%.

W ustawie budżetowej na 2023 r. w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze zaplanowano wydatki budżetu państwa w kwocie 92 519 tys. zł. W trakcie wykonywania budżetu, w wyniku przeniesienia środków z części 83 – Rezerwy celowe poz. 17 – *Środki na finansowanie ustawowo określonych zadań dotyczących wyborów i referendum*, plan wydatków części 11 zwiększony został do kwoty 576 144,6 tys. zł, tj. o 483 625,6 tys. zł⁸. Z otrzymanych środków z rezerwy celowej łącznie wydatkowano 359 449,4 tys. zł, tj. 74,3% planu po zmianach. Środki te zostały przeznaczone przede wszystkim na sfinansowanie zadań wyborczych związanych z:

- przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (dalej także: wybory do Sejmu i Senatu RP), zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., w tym na sfinansowanie wydatków związanych z przygotowaniem infrastruktury

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 256, ze zm.

⁸ Po uwzględnieniu korekt.

- i systemu *Wsparcia Organów Wyborczych*⁹, a także na wypłatę dodatków wyborczych dla pracowników Krajowego Biura Wyborczego (346 251,5 tys. zł),
- przygotowaniem i przeprowadzeniem referendum ogólnokrajowego, zarządzanego na dzień 15 października 2023 r., w tym na obsługę informatyczną tego referendum, a także na wypłatę dodatków wyborczych dla pracowników Krajowego Biura Wyborczego (10 243,2 tys. zł);
- przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów samorządowych w toku kadencji i referendum lokalnych oraz na obsługę informatyczną tych wyborów (2948,9 tys. zł);

Na poziom wykonania wydatków wpłynęło głównie niepełne wykorzystanie środków pochodzących z rezerw celowych przeznaczonych na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów (niewykorzystane środki wyniosły 124 176,3 tys. zł). Oszczędności w kwocie 123 392,9 tys. zł wynikały z uzyskania w wyborach do Sejmu i do Senatu RP oraz w referendum ogólnokrajowym korzystniejszych niż zakładano cen za druk kart do głosowania. W dniu wyborów do komisji wyborczych zgłosiło się także mniej niż zakładano mężów zaufania. W przypadku wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie w toku kadencji wydatkowano o 783,3 tys. zł mniej niż zakładano ponieważ powoływane były niepełne składy komisji wyborczych lub wybory nie były przeprowadzane w wyniku nie zarejestrowania żadnego kandydata. Ponadto odstąpiono od realizacji zadania inwestycyjnego – dostosowania pomieszczeń na potrzeby serwerowni zapasowej oraz archiwum w kwocie 550 tys. zł. Oszczędności nie miały wpływu na pełną realizację ustawowych zadań.

W trakcie roku budżetowego plan wydatków centrali KBW¹⁰ zwiększony został o 11 100,2 tys. zł środkami z poz. 17 rezerw celowych, z czego wykorzystano 9142,2 tys. zł, tj. 82,4% pozyskanych środków. Niepełne wykorzystanie przez centralę KBW środków dotyczyło wydatków bieżących jednostek budżetowych zaplanowanych na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów. Nadmiar posiadanych środków został zablokowany przez Szefa KBW 25 listopada 2023 r.

Szczegółowym badaniem objęto zasadność wnioskowania i wykorzystanie środków przeniesionych pięcioma decyzjami Ministra Finansów¹¹ w kwocie 4140 tys. zł, stanowiącą 37,3% wszystkich przyznanych środków z rezerw zwiększających plan finansowy centrali KBW oraz 0,9% dysponenta części 11. Doboru próby dokonano losowo na podstawie dokumentów pozyskanych z systemu TREZOR, tj. kierowanych przez dysponenta części do Ministra Finansów wniosków o decyzje budżetowe oraz wydanych przez Ministra Finansów decyzji budżetowych (wraz korektami). W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że dokonane zmiany były celowe i wynikały z potrzeby sfinansowania zadań wyborczych związanych z obsługą informatyczną wyborów samorządowych¹² w trakcie kadencji oraz obsługą wyborów do Sejmu i Senatu RP.

Otrzymane środki budżetowe zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem w kwocie 3543,6 tys. zł, stanowiącej 85,6% środków przyznanych z rezerwy celowej

⁹ Dalej także: *WOW*.

¹⁰ Dysponent III stopnia, urząd obsługujący dysponenta części.

¹¹ Nr MF/FS3.4143.3.3.2023.MF.30 z 16 stycznia 2023 r. (2100 tys. zł), nr MF/FS3.4143.3.88.2023.MF.1295 z 24 kwietnia 2023 r. (400 tys. zł), nr MF/FS3.4143.3.144.2023.MF.2081 z 6 czerwca 2023 r. (170 tys. zł), nr MF/FS3.4143.3.193.2023.MF.2781 z 20 lipca 2023 r. (1410 tys. zł), nr MF/FS3.4143.3.194.2023.MF.2786 z 20 lipca 2023 r. (60 tys. zł).

¹² Wybory do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz referenda gminne, powiatowe i wojewódzkie.

na ten cel. Przeznaczono je między innymi na rozbudowę modułów systemu WOW do obsługi wyborów w toku kadencji do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Sfinansowano również dostawę klastrów zintegrowanej platformy hiperkonwergentnej, systemu monitoringu i kontroli ruchu sieciowego wraz z licencjami i subskrypcjami, zakup 111 szt. komputerów przenośnych, 125 zestawów komputerowych oraz wykonanie nakładek na karty do głosowania w alfabecie Braille'a i dostawę materiałów wyborczych w związku z wyborami do Sejmu i Senatu RP i referendum ogólnokrajowym.

Nie zostały wykorzystane środki w wysokości 596,4 tys. zł, w tym m.in.:

- 400 tys. zł (67,1%) zabezpieczone na zadanie związane z obsługą informatyczną wyborów samorządowych w trakcie kadencji, które z braku możliwości techniczno-organizacyjnych (spiętrzenie prac związanych z integracją systemu WOW z *Centralnym Rejestrem Wyborców*¹³ na potrzeby wyborów do Sejmu i Senatu RP i referendum ogólnokrajowego) nie zostało zrealizowane w 2023 r. Uruchomione środki stanowiły również zabezpieczenie realizacji zadań możliwych do wystąpienia po 15 października (tj. po dniu podziału środków rezerwy celowej przez Ministra Finansów¹⁴). Dysponent części, po zakończeniu finansowania zadań w 2023 r. i stwierdzeniu braku wniosków z delegatur, 25 listopada 2023 r., z powodu nadmiaru posiadanych środków, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 177 ust. 3 pkt 2 ufp dokonała blokady planowanych wydatków w budżecie państwa, w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze na kwotę 400 tys. zł¹⁵,
- 195,2 tys. zł (32,7%) kwota niewykorzystanych środków z rezerwy celowej przeniesionych na finansowanie zadań wyborczych związanych z obsługą wyborów do Sejmu i Senatu RP pozostała po udzieleniu zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego (zakup komputerów przenośnych i zestawów komputerowych) została pozostawiona w planie na wypadek konieczności realizacji dodatkowych nieplanowanych wydatków (awarii i pilnej potrzeby udzielenia zamówienia w trakcie trwania wyborów) oraz ewentualnych zmian w zakresie integracji systemu WOW w trakcie wyborów do Sejmu i Senatu RP w 2023 r.

(akta kontroli: tom I str. 36-38, str. 395-396, tom II str. 1-380)

Na podstawie art. 149 ust. 2 pkt 1 ufp Szef Krajowego Biura Wyborczego lub działający z jego upoważnienia dyrektorzy zespołów i delegatur Krajowego Biura Wyborczego mogą przekazywać dotacje jednostkom samorządu terytorialnego na finansowanie zadań związanych z aktualizowaniem *CRW* oraz organizacją i przeprowadzaniem wyborów i referendum.

W 2023 r. wydatki na dotacje wyniosły 300 858,4 tys. zł (83,4% planu po zmianach) i wykorzystane zostały przez jednostki samorządu terytorialnego na:

- prowadzenie i aktualizację stałego rejestru wyborców oraz od wprowadzenia *CRW*¹⁶ na aktualizację zawartych w nim danych (7572,2 tys. zł, tj. 99% planu po zmianach);
- przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu RP, zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. (290 249,2 tys. zł, tj. 82,9% planu po zmianach),

¹³ Dalej także: *CRW*.

¹⁴ Art. 154 ust. 1 ufp.

¹⁵ Decyzja Szefa KBW z 25 listopada 2023 r. nr 11.4143.12.017.2023.BD.

¹⁶ Zgodnie z komunikatem Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2023 r. (Dz.U. poz.1513) termin uruchomienia *CRW* określono na dzień 4 sierpnia 2023 r.

- przygotowanie i przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego zarządzanego na dzień 15 października 2023 r. (1512,8 tys. zł, tj. 90,7% planu po zmianach);
- przygotowanie i przeprowadzenie wyborów samorządowych ponownych, przedterminowych i uzupełniających w toku kadencji oraz referendum lokalnych (1524,2 tys. zł, tj. 91,1% planu po zmianach);

Udział wykorzystanych dotacji w wydatkach części 11 wyniósł 67%.

(akta kontroli: tom I str. 23, 57-61, 101, 397)

Blokady planowanych wydatków

Szef Krajowego Biura Wyborczego jako dysponent części w okresie od 2 czerwca do 20 grudnia 2023 r., z powodu nadmiaru posiadanych środków, na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 177 ust. 3 pkt 2 ufp, dokonała 35 blokad planowanych wydatków w budżecie państwa, w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze na łączną kwotę 120 625,3 tys. zł, z tego 98,5% dotyczyło środków z rezerwy celowej. Zablokowana kwota stanowiła 24,6% środków uruchomionych z rezerwy celowej na organizację i przeprowadzenie wyborów.

Sprawdzeniem objęto jedną decyzję¹⁷ w sprawie blokowania planowanych na 2023 r. wydatków w łącznej kwocie 53 928,5 tys. zł, co stanowiło 44,7% kwoty wszystkich dokonanych blokad. Nadmiar posiadanych środków powstał w wyniku zrealizowania przez jednostki samorządu terytorialnego wydatków głównie na diety dla mężów zaufania w wysokości niższej niż to pierwotnie zakładano. Wybory do Sejmu i Senatu RP przeprowadzone w 2023 r. były pierwszymi, w których mężom zaufania przysługiwała dieta¹⁸. Zgodnie z art. 103a § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy¹⁹, pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego lub osoba przez niego upoważniona może wyznaczyć po jednym mężu zaufania do każdej obwodowej komisji wyborczej. Według danych ustalonych na podstawie faktycznie zarejestrowanych komitetów wyborczych oszacowano sumę możliwych diet dla mężów zaufania, na co uruchomiono środki z rezerwy celowej w wysokości 64 249,2 tys. zł, z czego wykorzystano 9454,6 tys. zł²⁰. Środki te nie zostały w pełni wykorzystane, ponieważ komitety wyborcze wyznaczyły mniejszą liczbę mężów zaufania, jak również nie wszyscy uprawnieni mężowie zaufania złożyli we właściwym urzędzie gminy wnioski o wypłatę diety. Blokady nadmiaru posiadanych środków dokonano 25 listopada 2023 r. po potwierdzeniu przez delegatury KBW prawidłowości kwot podlegających blokadzie²¹.

W 2023 r. w Krajowym Biurze Wyborczym nie wystąpiły przypadki blokowania planowanych wydatków przez Prezesa Rady Ministrów, jak również w trybie określonym w art. 179 ufp.

(akta kontroli: tom I str. 63-100, 117-132, 476-478)

¹⁷ Decyzja nr 11.4143.12.3.2023.BD.

¹⁸ Zmiany w tym zakresie zostały wprowadzone ustawą z 26 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 497).

¹⁹ Dz.U. z 2023 r. poz. 2408.

²⁰ Według Informacji z dnia 14 marca 2024 r. o wydatkach z budżetu państwa poniesionych na przygotowanie i przeprowadzenie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz referendum ogólnokrajowego przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r., sporządzonej zgodnie z art. 124 § 3 Kodeksu wyborczego oraz art. 59 ust. 4 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851, ze zm.).

²¹ Centrala KBW nie posiadała szczegółowych informacji na temat wysokości niewykorzystanych dotacji na poszczególne tytuły. Dyrektorzy delegatur KBW planują wydatki w poszczególnych zadaniach i są upoważnieni do przekazywania dotacji oraz sprawują nadzór i kontrolę nad wydatkowaniem dotacji przez gminy.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

Przeciętne zatrudnienie, według sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za cztery kwartały 2023 r. (w przeliczeniu na pełne etaty), w części 11 wyniosło 482 osoby i było takie same jak w 2022 r.

W 2023 r. wydatki na wynagrodzenia osobowe pracowników zrealizowane zostały w kwocie 58 437,5 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach oraz 127,3% wykonania roku poprzedniego.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 2023 r. w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze wyniosło 10 103,3 zł i stanowiło 127,3% wykonania w 2022 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby zajmującej kierownicze stanowisko państwowe zwiększyło się o 2241,8 zł, tj. o 8,8% (z 25 510,1 zł do 27 751,9 zł). Wzrost tego wynagrodzenia wynikał z przyznania przez Państwową Komisję Wyborczą Szefowi Krajowego Biura Wyborczego nagród indywidualnych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń w 2023 r. wyniosło 8660,8 zł, tj. było o 762,9 zł (o 9,7%) wyższe niż w roku poprzednim. Na zwiększenie tego wynagrodzenia miała wpływ regulacja wynagrodzeń o 7,8% przewidziana w ustawie budżetowej na 2023 r., a także wzrost kwot nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych (w sumie 3832 tys. zł) oraz przyznanie przez Ministra Finansów w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej na 2023 r. środków na dodatki motywacyjne w kwocie 617 tys. zł. Wzrost wynagrodzeń w 2023 r. w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze spowodowany był także wypłatą pracownikom centrali i delegatur KBW (511 osobom, z wyjątkiem Szefa KBW) dodatków wyborczych na kwotę 8114,7 tys. zł²². Dodatki wyborcze (w wysokości 50% wynagrodzenia zasadniczego z tytułu wyborów do Sejmu i Senatu RP oraz od 30% do 50% wynagrodzenia z tytułu referendum) były przyznane pracownikom przez okres trzech miesięcy od dnia zarządzenia wyborów powszechnych²³ lub referendum ogólnokrajowego²⁴ za zwiększony zakres obowiązków w związku z wykonywaniem zadań wyborczych bądź referendalnych. Szef Krajowego Biura Wyborczego przyznał dodatki wyborcze dla dyrektorów i pracowników zespołów KBW oraz dyrektorów delegatur, a także upoważnił tych dyrektorów do przyznania dodatków poszczególnym pracownikom delegatur KBW.

Średni, miesięczny dodatek wyborczy z tytułu wyborów do Sejmu i do Senatu RP wyniósł 3,2 tys. zł²⁵, a z tytułu referendum ogólnokrajowego 2,1 tys. zł²⁶.

(akta kontroli: tom I str. 133-160)

Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze ujęte w ustawie budżetowej na 2023 r. w wysokości 4411 tys. zł zaplanowano na realizację sześciu zadań. W trakcie roku plan ten zwiększono środkami z poz. 17 rezerw celowych o kwotę 1595 tys. zł do poziomu 6006 tys. zł, z przeznaczeniem na realizację:

²² Kwota 4924,6 tys. zł pochodziła z rezerwy celowej przeznaczonej na organizację i przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu RP (rozdział 75108) a 3190 tys. zł ze środków przeznaczonych na przygotowanie i przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego (rozdział 75110).

²³ Wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i wybory do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzone zostały postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 sierpnia 2023 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1564).

²⁴ Referendum ogólnokrajowe zarządzone zostało uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zarządzeniu referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa (Dz. U. poz. 1636).

²⁵ Kwota dodatków ogółem – 4924,6 tys. zł/liczbę osób 511/3-m-ce.

²⁶ Kwota dodatków ogółem – 3190 tys. zł/liczbę osób 511/3-m-ce.

- trzech ujętych w pierwotnym planie inwestycyjnym zadań pn. *Oprogramowanie na potrzeby wyborów, Zakup sprzętu i licencji bezpieczeństwa sieci oraz Zakup licencji i systemów intranetowych*,
- dwóch wprowadzonych w trakcie roku do planu nowych zadań pn. *Produkcja filmów instruktażowych dotyczących prac obwodowych komisji wyborczych oraz Finansowanie zadań wyborczych związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów do Sejmu i Senatu RP*²⁷.

Zrealizowane w 2023 r. wydatki majątkowe wyniosły 5307,5 tys. zł (tj. 88,4% planu po zmianach). W porównaniu do wykonania w 2022 r. (4602,8 tys. zł) wydatki majątkowe Krajowego Biura Wyborczego były wyższe o 704,7 tys. zł (15,3%). Zostały poniesione na realizację siedmiu zadań, w tym na:

- *Oprogramowanie na potrzeby wyborów* (846,7 tys. zł) - wydatki przeznaczono na wykonanie programów komputerowych – modułów systemu WOW w zakresie funkcjonalności związanych z obsługą wyborów do Sejmu i Senatu RP oraz wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast;
- *Zakup sprzętu i licencji bezpieczeństwa sieci* (1373,2 tys. zł) - dostawy: systemu monitoringu i kontroli ruchu sieciowego wraz z licencjami oraz subskrypcjami na usługi wsparcia technicznego, systemu równoważenia obciążenia sieciowego wraz z usługami wsparcia technicznego producenta, subskrypcji na usługi wsparcia technicznego producenta dla systemu monitorowania i zabezpieczania sieci komputerowych wykorzystywanych w KBW oraz zakup urządzeń sieciowych;
- *Zakup sprzętu i licencji na potrzeby systemów teleinformatycznych* (2778,5 tys. zł) dostawy: klastrów zintegrowanej platformy hiperkonwergentnej w dedykowanej konfiguracji, licencji na oprogramowanie zarządzające środowiskiem wirtualnym, subskrypcji na usługi wsparcia technicznego dla systemu poczty elektronicznej na potrzeby Państwowej Komisji Wyborczej i KBW, komputerów przenośnych typu notebook wraz z oprogramowaniem systemowym oraz wyposażeniem dodatkowym.

W trakcie wykonywania budżetu nie zrealizowano jednego zadania pn. *Modernizacja pomieszczeń biurowych* (plan – 623 tys. zł, w tym 550 tys. zł – dla centrali KBW na adaptację użytkowanych pomieszczeń na cele zapasowej serwerowni i archiwum. Modernizacja nie została przeprowadzona w związku z brakiem zgody na przeprowadzenie inwestycji w użyczonych pomieszczeniach²⁸. Po przeprowadzeniu w maju 2023 r. wizji lokalnej innych wskazanych pomieszczeń, które Biuro mogłoby przystosować na potrzeby serwerowni oraz archiwum, stwierdzono, że nowa lokalizacja nie tylko nie odpowiada potrzebom wskazanym wcześniej w programie funkcjonalno-użytkowym, ale i zakres robót musiałby być znacząco większy, jak również nakłady finansowe.

²⁷ Nie zrealizowano zaplanowanego na 2023 r. zakupu nowego systemu intranetowego, a środki 66,8 tys. zł – 100% planu po zmianach przesunięto na zakup kserokopiarek dla delegatur i komputerów przenośnych typu notebook wraz z oprogramowaniem systemowym oraz wyposażeniem dodatkowym. Wynikało to ze zmiany daty wejścia w życie przepisów dotyczących Centralnego Rejestru Umów (dopiero od 1 stycznia 2026 r., a nie 1 stycznia 2024 r. tak, jak pierwotnie zapowiadano (art. 36 ustawy z 16 sierpnia 2023 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem rozwoju rynku finansowego oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz.U. z 2023 r. poz. 1723).

²⁸ Pismo Dyrektora Generalnej Kancelarii Prezydenta RP z 29 marca 2023 r. nr BA.901.29.2023.

W związku z odstąpieniem od realizacji tego zadania bez zwłoki dokonano blokady planu wydatków centrali KBW na kwotę 550 tys. zł²⁹.

(akta kontroli: tom I str. 32-36, 43-46, 49, 403-406, 411, 413-415, tom II str. 381-437)

Próba wydatków

Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków budżetu państwa w kwocie 9493,9 tys. zł, tj. 35% wydatków centrali Krajowego Biura Wyborczego, co stanowiło 2,1% wykonanych wydatków części 11.

Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu finansowo-księgowego zapisów odpowiadających pozapłacowemu wydatkom centrali Krajowego Biura Wyborczego, z wyłączeniem transakcji o wartości poniżej tysiąca zł. Wylosowana metodą MUS³⁰ próba obejmowała 26 zapisów o wartości 9194,1 tys. zł, natomiast próba wydatków dobranych w sposób celowy obejmowała trzy zapisy na kwotę 299,8 tys. zł. Ogółem badaniem objęto 29 zapisów księgowych, w tym osiem zapisów w grupie wydatków majątkowych na kwotę 4191 tys. zł oraz 21 zapisów w grupie wydatków bieżących jednostek budżetowych na kwotę 5302,9 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Nie stwierdzono również przypadków nieterminowych płatności skutkujących zaplaceniem odsetek, kar lub dodatkowych opłat.

(akta kontroli: tom I str. 166-185)

Zamówienia publiczne

W wyniku analizy dwóch postępowań o udzielenie zamówień publicznych na łączną kwotę 392,4 tys. zł, w całości zrealizowanych w 2023 r., nie stwierdzono naruszeń przepisów *upzp*. Badaniem objęto:

- postępowanie nr KBW-PZP/TP/5/2023 o udzielenie zamówienia w trybie podstawowym, bez przeprowadzenia negocjacji, zgodnie z art. 275 pkt 1 *upzp*, na dostawę przełączników sieciowych na potrzeby Krajowego Biura Wyborczego za kwotę 324,7 tys. zł;
- postępowanie KBW-PU/41/2023 o udzielenie zamówienia na dostawę wielofunkcyjnych urządzeń cyfrowych (kserokopiarek) na potrzeby wybranych delegatur KBW za kwotę 67,7 tys. zł. Zamówienie udzielone zostało z wyłączeniem stosowania przepisów *upzp* w związku z art. 2 ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Postępowania przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami *upzp* i uregulowaniami wewnętrznymi. Przy udzielaniu zamówień stosowano zasadę zachowania uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców. Poniesione z tytułu realizacji zamówienia wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań jednostki.

(akta kontroli: tom I str. 186-350)

Zobowiązania

Zobowiązania KBW na koniec 2023 r. wyniosły 4183,6 tys. zł i były o 11% wyższe niż na koniec 2022 r. (3770 tys. zł). W kwocie tej 93,6% (3915,1 tys. zł) stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń³¹. Wzrost zobowiązań wynikał ze wzrostu w 2023 r. wynagrodzeń

²⁹ Decyzja Szefa KBW z 2 czerwca 2023 r. nr 11.4143.12.1.2023.BD.

³⁰ System losowania z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

³¹ Ewidencjonowane w paragrafach wydatków: 4040 - *Dodatkowe wynagrodzenie roczne*, 4110 - *Składki na ubezpieczenia społeczne* i 4120 - *Składki na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy*.

pracowników oraz podwyżek cen towarów i usług, przede wszystkim energii elektrycznej, usług komunalnych, porządkowych i informatycznych. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

(akta kontroli: tom I str. 406-407, tom II str. 438-443, 488-491, 535-541)

Nadzór

Szef Krajowego Biura Wyborczego sprawował nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej części 11, stosownie do art. 175 ufp. W 2023 r. przeprowadzano okresowe oceny przebiegu wykonania zadań i realizacji planu finansowego Krajowego Biura Wyborczego na podstawie sporządzonych przez jednostki organizacyjne KBW sprawozdań budżetowych (w tym w układzie zadaniowym), sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz na podstawie kwartalnych informacji o wykonaniu dochodów i wydatków budżetowych, sporządzanych i przekazywanych przez dyrektorów delegatur KBW. W 2023 r. dyrektorzy delegatur KBW przeprowadzili łącznie 4563 badania kontrolne wykorzystania dotacji na zadania wyborcze na podstawie przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego rozliczeń/informacji z wykorzystania dotacji lub dokumentów finansowo-księgowych.

(akta kontroli: tom I str. 351-475)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

W wyniku kontroli 2,1% wydatków zrealizowanych w części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych, aktach wykonawczych i zgodnie z planem finansowym.

Szef Krajowego Biura Wyborczego prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu w części 11, według zasad określonych w art. 175 ust. 1 i 2 ufp.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań za 2023 r. przez dysponenta części 11 – Krajowe Biuro Wyborcze i sprawozdań jednostkowych centrali KBW:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał 2023 r. (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 11 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych centrali KBW (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej

wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli: tom I str. 402-403, tom II str. 444-541, 561-598, 599 plik 1-279)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez Krajowe Biuro Wyborcze sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo i terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym³².

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie³³ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 10 kwietnia 2024 r.

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

/podpisano elektronicznie/

³² Rozporządzenie Ministra Finansów z 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 454), rozporządzenie Ministra Finansów z 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1731), rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 652).

³³ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.